

Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon

ADHD-foreningen • Afasiforbundet i Norge • Autismeforeningen i Norge • Cerebral Parese-foreningen • Forbundet Tenner og Helse • Foreningen for Blødere i Norge • Foreningen for Fragilitx-Syndrom • Foreningen for hjertesjke barn • Foreningen for Kroniske Smertepasienter • Marfanforeningen • Foreningen for Muskelsjke • Hørselshemmedes Landsforbund • Interesseforeningen for LMBS syndrom • Landsforbundet for utviklingshemmede og pårørende • Landsforeningen Alopecia Areata • Landsforeningen for Hjerter- og Lungesjke • Landsforeningen for Huntingtons Sykdom • Landsforeningen for Nyrepasienter og Transplanterte • Landsforeningen for Pårørende innen Psykiatri • Landsforeningen for trafikkskadede i Norge • Landsforeningen mot Fordøysessykdommer • Leverforeningen • Mental Helse Norge • Momentum • Morbus Addisons Forening • Multipl Sklerose Forbundet i Norge • Norges Astma- og Allergiforbund • Norges Diabetesforbund • Norges Døveforbund • Norges Fibromyalgi Forbund • Norges Migreneforbund • Norges Parkinsonforbund • Norilco • Norsk celiakiforening • Dysleksiforbundet i Norge • Norsk Dysmelforening • Norsk Epilepsiforbund • Norsk Hemokromatoseforbund • Norsk Forbund for Volds ofre • Norsk Foreldrelag for Funksjonshemma • Norsk Forening for Analatresi • Norsk Forening for Cystisk Fibrose • Norsk Forening for Ehlers Danlos Syndrom • Norsk Keratoseforning • Norsk Forening for Nevrofibromatose • Norsk Forening for Osteogenesis Imperfecta • Norsk Forening for Tuberos Sklerose • Norsk Immunsviktforening • Norsk Interesseforening for Kortvokate • Norsk Interesseforening for Stamme • Norsk Landsforening for Laryngectomerte • Norsk Thyroideaforbund • Foreningen for søvnsykdommer • Norsk Lymfødeme forening • Norsk Porfyriforening • Norsk Psoriasisforbund • Norsk Revmatikerforbund • Norsk Tourette Forening • Ryggforeningen i Norge • Ryggmargbrokk- og Hydrocephalusforeningen • Rådgivning om Spiseforstyrrelser • Støtteforeningen for Kreftsjke Barn • Turner Syndrom Foreningen i Norge • Vestlandske Blindeforbund

Kommunal- og regionaldepartementet
Bolig og bygningsavdelingen
Postboks 8112 Dep
0032 Oslo

KOMM. OG REG. DEP.
02 DES 2005
05/22 58 - 88
NRK 451.0
Avd. BB / BY GAH

Deres ref: 05/2258-1 GAH

Vår fil: B05010dh

Vårt arkiv: 402

Saksbehandler: DH

Oslo, 30.11.05

Høring – NOU 2005:12 Mer effektiv bygningslovgivning II

Vi viser til høringsbrev fra august d.å., med invitasjon til å komme med uttalelse i forbindelse med NOU 2005:12 Mer effektiv bygningslovgivning II.

Innledning

Behovet for et mer tilgjengelig samfunn ble dokumentert gjennom situasjonsbeskrivelsene i NOU 2001:22 *Fra bruker til borger*. Endringer som kan styrke kravene til tilgjengelighet i plan- og bygningsloven ble trukket frem som et virkemiddel for å nå målet om et samfunn som legger til rette for full deltakelse og likestilling for alle.

Til tross for dagens bestemmelser om brukbarhet bygges det fortsatt publikums- og arbeidsbygg som ikke ivaretar tilgjengelighetshensyn på en god måte. FFO finner det derfor svært positivt at utvalget foreslår at hensynet til tilgjengelighet bør styrkes på flere områder i bygningsloven. Dette er forslag vi støtter.

Det viktigste ankepunktet mot utvalgets forslag er på den annen side mangelen på tiltak for en oppgradering av tilgjengelighet til eksisterende bygg. Det er etter FFOs mening her den store utfordringen ligger. Så lenge dette ikke sikres i lovverket vil manglende tilgjengelighet til bygg være en betydelig sperre mot å nå målet om et samfunn der alle kan delta på like vilkår.

FFO har videre kommentarer til følgende punkter:

- § 1-1 Lovens formål
- § 21-1 Forhåndskonferanser
- § 21-10 Dispensasjon
- Godkjenning, Ansvar og kontroll, Tilsyn og Ulovlighetsoppfølging
- § 31 Krav til eksisterende tiltak
- § 32-1 Byggeteknisk nemd
- Om boliger og universell utforming

Kapittel 1

§ 1-1 Lovens formål

FFO mener det er viktig at de mål og overordnede politiske føringer som er gitt på området universell utforming de siste årene blir inkorporert i relevant lovverk. FFO finner det derfor svært positivt at universell utforming tas inn i § 1-1 lovens formål, fjerde ledd:

"Prinsippet om universell utforming skal ligge til grunn for planleggingen og kravene til det enkelte byggetiltak"

Dette innebærer at universell utforming vil ha en gjennomgående sterkere status i tolkningen av lovens øvrige bestemmelser og kan slik sett gi positive ringvirkninger.

FFO forutsetter at innholdet i universell utforming operasjonaliseres på en utfyllende måte i forskrift. Virkningen av å ta universell utforming inn i formålsparagrafen må ha en materiell virkning i tillegg til den symbolske.

Kapittel 21

§ 21-1 Forhåndskonferanser

Utvalget oppfordrer til økt bruk av forhåndskonferanser. Dette er positivt, og FFO mener at forhåndskonferanser kan være et egnet virkemiddel for å klargjøre forutsetninger og sikre ivaretagelse av krav i byggesaker. Forhåndskonferanser vil slik kunne bidra til å styrke hensynet til tilgjengelighet.

Utvalget foreslår imidlertid ikke en plikt for kommunen til å innkalle berørte i bestemte saker. FFO mener at det må sikres en sterkere grad av brukermedvirkning i byggesaksprosjekter, slik det er nedfelt i plandelens § 16-1 *Samråd, offentlighet og informasjon*. Forhåndskonferanser kan være et virkemiddel i en slik sammenheng og bør derfor gjøres pliktig for alle byggetiltak som gjelder allmenheten. Det må i denne sammenheng spesifiseres at funksjonshemmedes organisasjoner, som representant for fellesinteresser, er å anse som berørt part i saker av denne type. I tillegg må kommunale råd være en deltakende part.

§ 21-10 Dispensasjon

Utvalget foreslår en innstramming av adgangen til å dispensere fra lov, forskrift og plan. FFO antar at universell utforming vil stå sterkere enn i dag, i og med at dette hensynet inkluderes i formålsparagrafen. Det må medføre at det gis færre dispensasjoner som svekker hensynet til universell utforming, og åpne for flere dispensasjoner når dette kan fremme samme hensyn.

FFO mener det er viktig å understreke at det kun må være særlig tungtveiende grunner som kan gi grunnlag for dispensasjon, som for eksempel sikkerhetshensyn. FFO mener videre at bruken av midlertidige dispensasjoner må begrenses. Dersom midlertidig dispensasjon gis må det settes en klar tidsangivelse for gyldighetsperioden. Dersom dispensasjon på området universell utforming innvilges, så må funksjonshemmedes organisasjoner og kommunalt råd varsles om dette.

I denne sammenheng viser vi til at FFO støtter Syseutvalgets (NOU 2005:8 *Likeverd og tilgjengelighet*) forslag om at klage over dispensasjon kan bringes inn for Likestillings- og diskrimineringsnemda av representative organisasjoner for funksjonshemmede og at nemda kan treffe vedtak om oppheving av dispensasjon.

Kapittel 22, 24, 25 og 37

Godkjenning, Ansvar og kontroll, Tilsyn og Ulovlighetsoppfølging

FFO har ment at manglende oppfølging av hensynet til tilgjengelighet skyldes mange forhold ikke minst på grunn av svakheter ved systemet med egenkontroll, manglende kompetanse ved godkjenning av foretak, svake tilsynsordninger og mangel på ulovlighetsoppfølging i tilfeller der krav om brukbarhet ikke er ivaretatt i byggeprosjekter.

FFO finner det derfor positivt at utvalget foreslår en videreutvikling av godkjenningsordningen og nye bestemmelser om ansvar og kontroll i byggesaker. FFO støtter også en lovfesting av kommunens tilsynsplikt, og mener at rutiner for dette må følges opp i egen forskrift slik det åpnes for. Forskriften må vise hvordan hensynet til universell utforming kan ivaretas gjennom tilsyn. FFO understreker at en reell styrking av kommunalt tilsyn vil kreve kompetanseheving på området universell utforming.

Når universell utforming er tatt inn i formålsparagrafen, så må det få konsekvenser når dette hensynet ikke følges opp. Manglende tilgjengelighet må altså ikke anses som en bagatellmessig overtredelse, slik at det kan gjøres unntak for ulovlighetsoppfølging og bruk av sanksjoner. *Fra Bruker til borger* fremhevet også økt bruk av sanksjoner som et sentralt virkemiddel for å nå et mer tilgjengelig samfunn og plan- og bygningsloven ble nevnt spesielt:

"et sterkere fokus på bruk av sanksjoner er særlig viktig i forhold til plan- og bygningsloven, samt på transportsektoren"

(NOU 2001:22, s. 299).

Kapittel 31

§ 31 Krav til eksisterende tiltak

Etter utvalgets syn er det ikke behov for å styrke hjemmelen i plan- og bygningsloven om krav til vedlikehold og utbedring. FFO mener dette er svært skuffende, ikke minst sett i lys av at utvalget selv refererer til følgende;

"Det antas at ca. 95% av bygningsmassen ikke er forsvarlig med hensyn til tilgjengelighet eller tilstrekkelig brukbar for mennesker med nedsatt funksjonsevne".

(NOU 2005:12, s. 413)

Dersom vi skal nå målet om et tilgjengelig og ikke-diskriminerende samfunn, er det helt klart at det må foreslås store endringer når det gjelder kravene til eksisterende bygg. FFO mener at utvalget burde benyttet sjansen ut fra sitt mandat og tatt tak i problematikken på en måte som kunne gitt konkrete resultater. FFO beklager sterkt at dette ikke er gjort.

FFO mener at det må være et gjennomgående trekk i lovverket at det utløses krav til tilgjengelighet ved alle endringer; i tillegg til å gjelde ved hovedombygging må tilgjengelighetskrav også gjøres gjeldende ved mindre endringer/ombygginger, reparasjoner og ved bruksendring. Det må også utarbeides forskrift som åpner for kommunens adgang til å gi pålegg om utbedring av bestående byggverk.

FFO vil i denne sammenheng vise til at vi støtter Syseutvalgets forslag om plikt til universell utforming for eksisterende bygg innen 2019 (NOU 2005:8 *Likeverd og tilgjengelighet*).

Kapittel 32

§ 32-1 Byggeteknisk nemd

Utvalget foreslår at det opprettes en byggeteknisk nemd med høy tverrfaglig kompetanse som kan gi rådgitvende uttalelser om tekniske løsninger etter henvendelse fra prosjekterende.

Teknisk forskrift inneholder mange funksjonsbaserte krav og det oppstår ofte uenighet om hva som er en god og forsvarlig løsning. FFO støtter derfor forslaget om opprettelse av en slik nemd, men understreker behovet for kompetanse på området universell utforming. FFO mener også at i tillegg til den rent tekniske og faglige kompetansen en slik nemd må ha, så må også funksjonshemmedes organisasjoner være representert.

Om boliger og universell utforming

FFO ønsker til slutt å knytte noen kommentarer til feltet universell utforming og boliger.

Det er i lovverket få krav til tilgjengelighet når det gjelder boliger. En stor andel av norsk boligmasse er basert på privat eie og anses som et område hvor det offentlige ikke skal gripe unødige inn.

FFO mener imidlertid at det må tas inn bestemmelser med krav om universell utforming til den enkelte bolig når det gjelder byggeprosjekter med flerboligbygg som skal legges ut for salg eller leies ut. Enhver er i utgangspunktet en potensiell kjøper/leietaker av slike boliger og manglende tilgjengelighet innebærer i praksis at noen kjøpere/leietakere stenges ute på grunn av sin funksjonshemming.

Foruten rent diskriminerende forhold knyttet til manglende tilgjengelighet på boligmarkedet er det også samfunnsøkonomiske argumenter som taler for en sterkere satsing på dette området. Som utvalget selv viser til, er bare 7% av boligmassen egnet som bolig for rullestolbrukere. Behovet for flere tilgjengelige boliger ble også påvist i boligmeldingen, hvor det ble anslått at antall eldre over 66 år vil nå ca 1 mill i 2030 (St.meld.nr. 23 (2002-2003) *Om boligpolitikken*, s.52). Boligmeldingen viste også til at flere tilgjengelige boliger vil bidra til innsparinger for stat og kommune ved at pleie- og omsorgstjenester i økt grad kan tilbys hjemme i stedet for på institusjon. En slik utvikling vil i mange tilfeller også være mer i tråd med brukernes eget ønske. Etter FFOs mening burde denne kombinasjonen av behov, kvalitet og lønnsomhet være et sterkt insentiv for å fremme konkrete mål og virkemidler for å møte utfordringen på boligsektoren når det gjelder tilgjengelige boliger.

Dette bør også gjelde på lovutviklingsområdet og FFO mener at universell utforming må operasjonaliseres og nedfelles i forskrift også når det gjelder boliger.

Med vennlig hilsen

FUNKSJONSHEMMEDES FELLESGORGANISASJON

Liv Arum
generalsekretær